

СТВОРЕННЯ УМОВ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ — ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Черниш Анатолій Петрович,

доцент кафедри державного управління та управління освітою Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат психологічних наук, доцент

Анотація. Автор статті привертає увагу до змісту діяльності керівника НЗ в системі реалізації мети, цілей та завдань, покладених на середній загальноосвітній навчальний заклад. На думку автора, створення необхідних дидактичних, соціальних, кадрових, медичних, матеріальних, фінансових та інших умов є основою діяльності керівника НЗ. Ці умови мають бути створені з урахуванням завдань, покладених статутом освітніх запитів суспільства, учнів та батьків.

Ключові слова: статутні завдання НЗ, соціальні завдання НЗ, дидактичні умови, медичні умови, ергономічні умови, технологічні умови, умови індивідуального розвитку особистості.

В теорії управління важливою складовою є технологія реалізації успішних моделей, функцій, методів управління, але недостатньо уваги приділяється створенню необхідних умов для реалізації управлінських рішень не лише педагогічними працівниками, а й учнями і, в певній мірі, батьками, громадськістю.

Аналізу досліджень даної проблеми приділили увагу такі вітчизняні вчені як Хриков Є.М., Гершунський Б.Є., Кузьміна Н.В., Поташник М.М., Шакуров Р.Х. та інші. У своїх дослідженнях вони акцентували увагу на створенні психологічного клімату, дидактичної та матеріальної бази. В основному це стосується організації праці педагогічних працівників. Значно розширив питання створення умов Хриков Є.М., який у своїй роботі «Управління навчальним закладом» виклав перелік умов, але, на нашу думку, подав їх надто вузько.

Мета статті. Проаналізувати перелік умов, необхідних для створення достатнього організаційного порядку успішної реалізації мети, цілей, завдань усіма учасниками педагогічного процесу: вчителями, учнями, батьками. Особливу увагу потрібно приділити батькам, які де-факто являються повноправними учасниками навчально-виховного процесу.

Цілі та завдання середнього загальноосвітнього навчального закладу є багатоманітною складовою його діяльності, і приведення цих складових у відповідність є непростю задачею. Бо ця задача, в першу чергу, покладається на керівника. Його компетентність, особистісні якості відіграють дуже важливу роль. Тому підбір, підготовка керівників потребує змістовного, насамперед, якісного підходу.

Майбутніх керівників НЗ потрібно озброїти усіма необхідними знаннями в галузях філософії, соціології, психології, іміджології, конфліктології, менеджменту, економіки, юриспруденції, педагогіки та дидактики. Тому підготовка і виважене, ґрунтовне призначення того чи іншого керівника на відповідну посаду є однією із найважливіших умов успішної діяльності навчального закладу.

Підготовку керівників з подальшим призначенням потрібно розширити на заступників директора, голів методичних об'єднань, управлінський потенціал яких використовується ледве на 20 %. Це стосується колишніх керівників, завідуючих кабінетів, керівників гуртків, вчителів. Педагогічні, технічні, обслуговуючі кадри навчальних закладів мають бути особливо компетентні, відкриті до діалогу, ініціативні, з постійно зростаючим професіоналізмом.

Наступною важливою складовою є *педагогічні умови*, куди входить весь педагогічний процес школи, як то дидактика, теорія виховання, педагогічна психологія, методична робота.

Слід зауважити, що такі умови мають однозначно розширюватися не лише на педагогічних працівників, але й на учнів та батьків. Жоден учень не має бути забутим, не має бути соціально, інтелектуально, фізично обмеженим в своєму саморозвитку. Батькам потрібно не лише створити широку можливість доступу до педагогічних технологій, а й залучати їх у даний процес.

Психологічні умови необхідні, перш за все, тому що в діяльності навчального закладу бере участь широкий, різноманітний загал учасників процесу, і створення комфортного мікроклімату вкрай є необхідним. Учні в педагогічному процесі мають бути першими учасниками.

Правові умови. Умови правової культури потрібно знати кожному учаснику педагогічного процесу, так званим стейкхолдерам (педагогам, учням, батькам), в них бути виражена правова компетентність педагогів і формуюча правова культура учнів.

В останній час вчені-педагоги не без підстав виокремлюють *прогностичні та соціально-прогностичні умови*: у наш час дуже швидко змінюється парадигма розвитку суспільства, додаються нові чинники, на які необхідна миттєва реакція. І цьому потрібно вчити вже у школі, такі умови мають бути в школі на часі. Потрібно зважати на макросередовище, мікросередовище району, розташування навчального закладу, соціальні запити на освіту, освітні запити учнів та батьків.

Низькі показники здоров'я наших учнів та педагогічних працівників потребують детального дослідження даної проблеми і створення особливого розвитку, тобто створення *ергономічних та медичних умов* діяльності працівників та учнів навчального закладу.

На жаль, якщо занепокоєння виникає щодо здоров'я учнів, то на здоров'я працівників ніхто не зважає. Низька заробітна плата спонукає вчителів до збільшення педагогічного навантаження, що значно погіршує їх здоров'я і значно шкодить якості навчального процесу.

Забезпечення *матеріально-фінансових умов* в переважній більшості навчальних закладів недостатнє. Недофінансування шкіл, низька заробітна плата педпрацівників призводить до відтоку кращих педагогічних кадрів. Недостатня технологічна, матеріальна база. Перекладення відповідальності за зміцнення матеріальної бази навчальних закладів на керівників, у яких відсутні фінансово-правові можливості, відволікає останніх від основної роботи, що негативно впливає на навчально-виховний процес.

Значне збільшення інформаційного навантаження потребує створення в школі *інформаційних умов*. Потрібно вчити підбирати, аналізувати інформацію, яка потім стає фундаментом майбутніх знань учнів.

В навчальному закладі вкрай необхідно створити умови успішної реалізації особистості, учня і вчителя. Потрібні *умови адаптації* учнів молодшої школи до середньої, середньої до старшої, *умови допрофесійної підготовки* учнів, *умови адаптації до соціальної діяльності* та успішної реалізації особистості.

Перелік таких важливих в наш час умов діяльності НЗ можна продовжити. Завершити хочеться ще *організаційними умовами*, які є зв'язуючим елементом всіх перерахованих вище умов, хочеться звернутися до організаційної культури, де всі підсистеми НЗ бу-

дуть діяти злагоджено, де не буде переобтяження, або ігнорування доцільних управлінських рішень, де буде постійно, а не періодично, здійснюватися управлінський цикл, буде здійснюватись аналіз, поправка, у всіх вдалих і не вдалих здобутках, де кожен учасник педагогічного процесу буде діяти в напрямку успішної реалізації мети, цілей і завдань навчального закладу.

Література

1. Гершунський Б.Е. Педагогическая прогностика / Б.Е. Гершунський. — К. : Высш. шк., 1986.
2. Конаржевский Ю.А. О некоторых проблемах управления школой / Ю.А. Конаржевский // Сов. педагогика. — 1985. — № 2.
3. Кузьмина И.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / И.В. Кузьмина. — М. : Высш. шк., 1990.
4. Пикельная В.С. Теоретические основы управления (школоведческий аспект) / В.С. Пикельная. — М. : Высш. шк., 1990.
5. Поташник М.М. Управление современной школой (В вопросах и ответах) / М.М. Поташник, А.М. Моисеев. — М. : Новая шк., 1997.
6. Сандер Б. Управление системами образования: проблемы и тенденции / Б. Сандер // Перспективы. Вопросы образования. — 1990. — № 2.
7. Семенов В.Л. Социально-педагогические проблемы управления учебно-воспитательным коллективом / В.Л. Семенов. — Свердловск : СГТШ, 1979.
8. Совершенствование управления школой. — Ярославль : КГПИ, 1976.
9. Стиль работы и образ жизни руководителя. — М. : Экономика, 1985.
10. Фролов П.Т. Школа молодого директора / П.Т. Фролов. — М. : Просвещение, 1988.
11. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. / Є.М. Хриков. — К. : Знання, 2006.
12. Хрыков Е.Н. Теоретические аспекты внутришкольного управления / Е.Н. Хрыков. — Луганск : Альма-матер, 1999.
13. Якушин В.А. Обучение как процесс управления: психологические аспекты / В.А. Якушин. — Л. : ЛГУ, 1988.